

Tre uker i Vagleleiren

Du må ikke tro at du slipper unna kongens klær, selv om du er jente.

EN HELT VANLIG DAG kommer et brev i posten. «Sivilforsvaret» står det utenpå konvolutten.

– Ha-ha, du skal se jeg er innkalt i militæret! sier jeg til samboeren.

For så å legge til det dagligdagse spørsmålet:
– Hva er det til middag?

DET ER DET som er så deilig med likestilling: Minst halvparten av dagene venter middagen på meg når jeg kommer hjem; det kan jeg takke formødrene mine for. De visste hva de ville, de tøttene. Dele husarbeidet og til nød skifte hjul på bilen. Men ikke dra «i militæret».

Så åpner jeg brevet, fremdeles med et glis rundt munnen. Og oppdager at det er nettopp det jeg må: Jeg er innkalt til tjeneste i Sivilforsvaret og blir truet med politi og det som verre er hvis jeg ikke møter opp. Foran meg ligger et tre uker langt leir-opp hold i Rogaland, nærmere bestemt i Vagleleiren midt mellom Gandal og Kvernaland, eller, for dem som er mindre lokalkjente, et drøyt kvarter sør for Sandnes.

– **JEG NEKTER**, brøler jeg til samboeren. – Jeg er pasifist!

– Jammen, det er jo der pasifistene havner, svarer han behjelpelig.

Vel, jenter. Det er bare å innse det. Likestillingen har rykket ett hakk nærmere. Loven sier klart og tydelig at både gutter og jenter mellom 18 og 65 år kan bli kalt inn i Sivilforsvaret. Det er slutt på kjolebonus og mindre-muskelmasse-goodwill. Nå er det krig. Uten våpen riktignok, men med masse skitne jentetriks.

Det er på tide å finne ut hva Sivilforsvaret egentlig driver på med. På sivilforsvaret.no står det at de gråkledde er delt inn i lokale grupper rundt omkring i landet, såkalte fredsinnsettsgrupper (FIG).

De bistår andre hjelpemannskaper ved leteaksjoner, ulykker, skogbranner og andre naturkatastrofer.

Blant annet med livsnødvendig varmetelt og «lett» bærbare vannpumper på 240 kilo som leverer 1600 liter vann i minuttet til brannmannskapene.

JEG LESER VIDERE: Hvis det blir krig, kan jeg bli beordret ut for å hjelpe folk, riktignok uten våpen. Evakuere folk til tilfluktsrom, blant annet.

Men det jeg lurte mest på, står det ingenting om: I løpet av de tre ukene, hvor mye kustus er det snakk

om, og må jeg ta imot ordrer fra en ung jypling? Kan jeg bli kommandert til å re opp sengen? Vaske doen med tannkost eller, Gud forby, hilse mot luen?

Jeg begynner å tenke, blant annet på den gangen jeg selv var i en bilulykke og ikke hadde klart meg uten gode hjelpere: Bonden der nede i de marokkaniske Atlasfjellene. Han var ute for å levere egg og så at vi kjørte utfor stupet; uten ham hadde ingen visst at vi var der nede i det hele tatt. De tyske fjellklatrerne som hadde utstyr slik at vi kom oss opp igjen. Og de engelske tannlegekirurgene som hjalp med tre utslåtte fremtenner. Jeg kommer aldri til å glemme hvor takknemlig jeg var for å få hjelp. Hvis jeg én eneste gang kan hjelpe noen i nærheten av like mye, så er det verdt tre uker i Vagleleiren, uansett.

MEN DET ER IKKE uten betenkeligheter jeg lar meg innrullere: Uniformen, for det første, både fordi den representerer et hierarki og blind disiplin – noe jeg er skeptisk til fordi jeg mener det kan ha en tendens til å pensjonere folk fra å tenke selv – men også fordi jeg garantert kommer til å se latterlig ut. Jeg ser alltid ut som en potetsekk i sånne fellesklær, lange armer og tunge knær, som om tyngdekraften virker en anelse

kraftigere på meg enn alle andre. Beskjedne 160 på sokkelesten er ikke mye å fylle statens grå arm med. Lønnen er ikke mye å fylle lommeboken med heller, når sant skal sies. Men Vagleleiren *it is*.

5. november 2007 klokken 8 møter jeg opp sammen med 25 andre med spente fjes, de fleste i 20-årene. Vi blir sendt ned på magasinet for å få utdelt uniformen. Det er en skikkelig isbryter, særlig da vi oppdager gylfen i stillongsen. Likestilling, lik-som? Greit så lenge gutta kan bruke Guds store pisse-renne uten å fryse på stumpen, så får det heller våge seg at jentene blir gående rundt med en overflødig stoffpølse. Det blir en del fnising.

ET NYTT FJES KOMMER TIL, én av instruktørene. Barsk, kanskje eks-militær, rekker jeg å tenke før jeg kjenner falkeblisset hans stoppe på meg. Bråstoppe.

– 26 Hattestein. Lukk igjen jakken, du ser ut som et takras!

Det isner i magen, hva er det jeg har begitt meg ut på? Skal denne Ole Johnny Myhren bølge rundt med meg i tre uker?!? Men skinnet bedrar. Ole Johnny viser seg å være Rogalands mykeste mannsjåvinist og en herlig brande! Han er cowboyen blant instruk-

tørene, en fyr som med bredbeint stil gir futt og smell i brannopplæringen.

Ellers blant instruktørene finner vi Svein Raugstad, kurslederen. Han tygger tyggegummi som Rosenborg-Eggen og blir raskt omdøpt til Lille-Vimsen. Ingen vil drømme om å sovne i timene hans. Han slår i bordplatene og sparker i stolene, brenner for å banke mest mulig kunnskap inn i knollene på oss.

Sist, men langt fra minst, er det Gina Lobekk Martinsen på blod og gørr-avdelingen. Det er hun som lærer oss å bandasjere åpne brudd med beinsplinter og annen elementær førstehjelp. Dette er en dame som kaller en spade for en spade, og hjernemasse for hjernemasse. Hun er fornøyd med at jenter må tjenestetgjøre i Sivilforsvaret.

– Jentene gjør en like god innsats som guttene, sier hun.

– Jeg trodde kvinner bare ble innkalt hvis de var barnløse og over 30? De som ikke har gjort samfunnsnytt, liksom, sånne som meg, innrømmer jeg.

– Nei da. Før var vel praksisen sånn, men nå er lovteksten forandret slik at det går klart frem at det ikke er forskjell på kjønnene. For noen få måneder

Vel, jenter. Det er bare å innse det. Likestillingen har rykket ett hakk nærmere. Loven sier klart og tydelig at både gutter og jenter mellom 18 og 65 år kan bli kalt inn i Sivilforsvaret.

siden hadde vi Vagleleirens første småbarnsmor på kurs. Hun sa det var rene husmorferien og skulle gjerne blitt kalt inn igjen!

MEN GINA ER DAME NOK til å innrømme at en FIG bestående av bare damer ikke er noen ønskesituasjon. Det er altfor mange tunge tak. Å springe noen hundre meter innover i skogen med en firetommer vannslange er ingen lett jobb, heller ikke å stå på strålerøret når vannet blir skutt ut med et trykk på 7–8 bar. Da må du henge på, uansett hva du gjør; en løpsk brannslange slår ned det meste den møter på sin vei.

Undervisningen er delt mellom teori i klasserom og øvinger ute i feltet. Hver dag lærer vi noe nytt: Gå i manngard etter savnede. Bruke motorsag og GPS. Gi førstehjelp til skadede, eller rettere sagt sminkede, blodige markører som for eksempel har tarmene veltende ut av vommen. Og råest av alt, slukke gassbranner mens flammene gleser etter oss!

Hver morgen begynner med oppstilling på plassen klokken 7.55 sharp. Det er «på stedet hvil», «tre av» og en svingende bevegelse som starter nede i venstre foten og ender med en flat hånd mot skallen. Militæret light. Men hva gjør vel det når Hattestein er num-

fakta/Sivilforsvaret/jenter

- Kvinner og menn mellom 18 og 65 år som oppholder seg i riket kan pålegges tjenesteplikt i Sivilforsvaret. Innkallingen skjer tilfeldig. Det er mulig å få fritak av helsegrunner.
- I Sogn og Fjordane ble det i fjor innkalt 150 personer, samtlige jenter.
- I Hordaland ble det innkalt 186 personer, av dem 31 jenter. I tillegg fikk 706 jenter brev i posten, og mange av dem kommer til å bli innkalt i år.
- Tjenestedyktige blir sendt på tre uker opplæring i en leir enten i Oppland, Rogaland eller Sør-Trøndelag.
- Før var den viktigste oppgaven til Sivilforsvaret å beskytte sivilbefolkningen mot krigsfarer. I dag rykker Sivilforsvaret stort sett ut ved større branner, flom, ras, oljeutslipp og søk etter savnede personer.
- Sivilforsvaret deltar også i internasjonale oppdrag i regi av FN.

mer 26 og nest sist, og forsvinner bak høye rygger med kaffekoppen ureglementert i venstrehånden? Fungerer hver eneste morgen. Bortsett fra denne uryddige dansen på plassen i grålysningen, er det forsvinnende lite disiplin. Jeg får stadig høre at jeg ser ut som et takras, men tannkosten får være i fred. Jeg hadde ikke trodd jeg skulle si det, men det er faktisk kjempegøy.

DAGENE GÅR og blir til uker. Noen fakta består: Jenter er jenter, og gutter er gutter. Mars og Venus og sånn. I grå uniform spiller det ingen rolle. Guttene er ikke flinkere enn jentene, men det er heller ikke omvendt. Like fullt er det null småbarnsmødre på kurset, mens det er fire–fem småbarnsfedre, blant dem én som går og venter på telefon noen timers kjøretur hjemmefra om at fødselen er i gang. No mercy.

Denne skeivfordelingen vil Sivilforsvaret gjøre noe med. Så vær beredt, unge kvinner, for dere kan fort bli sendt til en leir nær dere ...

tekst: HEIDI HATTESTEIN
tegning: GUNVOR RASMUSSEN